

မုဒ်အူအိတ်တၢ်ဝံၤအလီၢ်ခံ- ကသံၣ်ခးစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်ဒီးနတၢ်အိတ်ဆူၣ်အိတ်ချ့.

ပှၤတတၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ

ကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်စံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.

ကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်မ့ၢ်ကသံၣ်ကသီလၢတၢ်စူးကါအီၤလၢဝံးကထိၣ်ယၢ်မုဒ်အူအိတ်ကျိၤလၢကမၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်မၤပတၢ်ပှၤမုဒ်အူလၢဝံးကထိၣ်ယၢ်အပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်အံၤပှၤယုၣ်ကသံၣ်ကသီလၢညီၣ်တၢ်ထံၣ်န့ၢ်အီၤသုလၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအဂီၢ်တၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ညၣ်ထုၣ်ဒီးတၢ်တၢ်လီၤအီၤလၢကတီၤယုၤထီတကလုာ်အခံးဆုအလီၤမ့ၢ်တမ့ၢ်ကတီၤယုၤဟဲလံၤခိၣ်ထၢၤအလီၤန့ၣ်လီၤ.

ကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်အံၤတၢ်စူးကါအီၤလၢကတြီယာ်မုဒ်အူအိတ်ပှၤမၤတၢ်ဖိလၢဟီၣ်ခိၣ်မံၤခိၣ်တဖၣ်ကလဲၤန့ၣ်လီၤတၢ်လီၤတတီၤတီၤကီၤဒီးတပူၤဖျးဝဲအခါ,မ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်တၢ်တၢ်မ့ၢ်အိတ်ထီၣ်လၢပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ကလဲၤတၢ်မုဒ်အူအိတ်တၢ်အလီၤအကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်တခါအံၤတၢ်ပှၤန့ၢ်အီၤလၢပှၤဆါတၢ်ဖိတဖၣ်အဆိၣ်ဒီးအမ့ၢ်တၢ်ကမူၣ်ယုၤထီတခါလၢတၢ်ကျဲၣ်ကျိၤအီၤဒီးထံၣ်တၢ်စူးကါတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢတၢ်တုၤကဲထီၣ်အီၤလီၤဆိတခါ,လၢကမၤကထီၣ်တၢ်ထံၣ်အပံၤတခါကလီၤကံၤဒီးသီးတကီၤဆဲၣ်သၣ်အထံၣ်အသီးန့ၣ်လီၤ.

ကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အံၤမၤတၢ်ဒ်လဲၣ်.

တၢ်ထီၣ်အီၤလၢမုဒ်အူအိတ်တၢ်အကတၢ်အလီၤအမံၤညါမ့ၢ်တမ့ၢ်အလီၤခံးသီးကမၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်ဒီးသီးတပြုၤအီၤထီၣ်အသးဆူညါမ့ၢ်တမ့ၢ်အသဟီၣ်ဆူၣ်တဂ့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အံၤကးဘၢဝဲရၣ်နီၣ်,အပီၤလီၤကံၤဒီးသီးတၢ်တြီယာ်တၢ်အသဟီၣ်တခါန့ၣ်လီၤ.ကသံၣ်ကသီလၢတၢ်မၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်အံၤတၢ်စူးကါအီၤလၢကတြီယာ်မုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်အံၤတၢ်ပှၤန့ၢ်အီၤလၢပှၤဆါတၢ်ဖိတဖၣ်အဆိၣ်ဒီးအမ့ၢ်တၢ်ကမူၣ်ယုၤထီတခါလၢတၢ်ကျဲၣ်ကျိၤအီၤဒီးထံၣ်တၢ်စူးကါတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢတၢ်တုၤကဲထီၣ်အီၤလီၤဆိတခါ,လၢကမၤကထီၣ်တၢ်ထံၣ်အပံၤတခါကလီၤကံၤဒီးသီးတကီၤဆဲၣ်သၣ်အထံၣ်အသီးန့ၣ်လီၤ.

ထံၣ်အပံၤလၢအမၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်တခါအံၤတၢ်ခါလီၤအီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အမံၤညါန့ၣ်လီၤ.မုဒ်အူအိတ်နီၣ်အသီလၢတၢ်ဖျးလၢအီၤဒီးကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်အံၤ,ကသံၣ်အံၤကမၤတၢ်,ဒီးရၣ်နီၣ်အံၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်အံၤတတုၤဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ထံၣ်လၢတၢ်မၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်အံၤတၢ်စူးကါအီၤလၢကထီၣ်တၢ်ထံၣ်အပံၤတခါကလီၤကံၤဒီးသီးတကီၤဆဲၣ်သၣ်အထံၣ်အသီးန့ၣ်လီၤ.ကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်အံၤတၢ်စူးကါအီၤလၢကထီၣ်တၢ်ထံၣ်အပံၤတခါကလီၤကံၤဒီးသီးတကီၤဆဲၣ်သၣ်အထံၣ်အသီးန့ၣ်လီၤ.

ကတီၤယုၤဖိလၢအိတ်ဒီးတၢ်သဝံၣ်လၢကမၤသံမုဒ်အူတဖၣ်တၢ်စူးကါစၢ်လီၤလၢကမၤလီၤဟံၣ်မုဒ်အူအိတ်အဂီၢ်ခိၣ်တြီယာ်ဝဲထံၣ်လၢအကျဲၣ်ကျိၤလၢကမၤသံမုဒ်အူတဖၣ်အကသ့ၣ်ထီၣ်သုတညီအဂီၢ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်ကးဘၢဝဲရၣ်နီၣ်သိတဖၣ်(နီၣ်ဖိမံၤဒီးသ့ၣ်ဒီးတဖၣ်တဖၣ်)ဒီးတြီယာ်မုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်အံၤတၢ်စူးကါအီၤလၢကထီၣ်တၢ်ထံၣ်အပံၤတခါကလီၤကံၤဒီးသီးတကီၤဆဲၣ်သၣ်အထံၣ်အသီးန့ၣ်လီၤ.

ထံၣ်အစၢ်ပီၤဖိတဖၣ်ကဲထီၣ်က့ၢ်တၢ်အသဘူၤလၢတၢ်စူးကါက့ၢ်တၢ်ဖိလၢအကဲဘျး,ခိၣ်ဖျါမၤဘၣ်စီၣ်ဝဲတၢ်အမံၤဖဲဒီးခိၣ်တဖၣ်,ကျဲၣ်ထံၣ်လၢကကးဘၢဝဲရၣ်နီၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်ထီၣ်,ဒီးခိၣ်ဖျါမၤကဘဲးလီၤထံၣ်ဒီးသီးသုတလၢက့ၢ်ချ့ဒီးမၤဘၣ်စီၣ်ဝဲဟီၣ်ခိၣ်လီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်တဖၣ်အံၤတၢ်တုၤကဲထီၣ်အီၤလၢမနုၤတဖၣ်လဲၣ်.

Department of Environment, Land, Water and Planning (DELWP) ဝဲကျိၤအံၤစူးကါဝဲကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်အံၤတၢ်သ့ၣ်ညါအီၤဒ် 'Phos-Chek MVP-F' တကလုာ်န့ၣ်လီၤ.ကဲတကလုာ်လၢတၢ်ကျဲၣ်ကျိၤယုၤအသးအအါကတၢ်တဖၣ်မုဒ်အူအိတ်ဒီးသီး diammonium ဒီးမိနိုမိနိုယၢ်ဖိစဖုးအကဲတကလုာ် (monoammonium phosphates)န့ၣ်လီၤ.ကဲလၢအကျဲၣ်ကျိၤယုၤအသးလၢကမၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်အံၤ,ပှၤယုၣ်မိနိုယၢ်ဒီးမိနိုမိနိုယၢ်,တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအမၤဟံၣ်ထီၣ်တၢ်ထံၣ်အပံၤတခါကလီၤကံၤဒီးသီးသုတလီၤစၢ်ဝဲအဘၣ်မ့ၢ်တၢ်ကပီၤအခါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အလွၢ်အဂီၢ်တၢ်ကမူၣ်ယုၤထီတၢ်ကျဲၣ်ကျိၤယုၤအီၤဒီးသီးပှၤနီၣ်ကတီၤယုၤဖိလၢလီၤတၢ်ကမူၣ်တဖၣ်ကထံၣ်ဝဲလၢအတၢ်လီၤဝဲဘၣ်လၢတၢ်လီၤမနုၤလဲၣ်အမိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကသံၣ်ကသီကမူၣ်တြီမံန့းမုဒ်အူလၢလၢအမၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

ကသံၣ်ကသီကမူၣ်တြီမံန့း(Polybrominated)မုဒ်အူအလၢလၢအမၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်အံၤမ့ၢ်ကသံၣ်ကသီကမူၣ်တဖၣ်လၢတၢ်စူးကါအီၤလၢဟံၣ်လၢယီၤဒီးဖိကဟၣ်အလီၢ်တဖၣ်,ပှၤယုၣ်လီၤမုဒ်အူဒီးလီၤမုဒ်အူတၢ်ဖိတၢ်လံၤလီၤတဖၣ်(ဒီးသီးခိၣ်ထၢၤတၢ်ဂီၤမုဒ်တဖၣ်),တၢ်ကးညၣ်,ခးဆုၣ်နီၣ်လၢတၢ်မၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်အံၤ,မၤစၢ်လီၤမုဒ်အူအိတ်တၢ်အဂံၢ်အံၤ,တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအမၤဟံၣ်ထီၣ်တၢ်ထံၣ်အပံၤတခါကလီၤကံၤဒီးသီးသုတလီၤစၢ်ဝဲအဘၣ်မ့ၢ်တၢ်ကပီၤအခါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အလွၢ်အဂီၢ်တၢ်ကမူၣ်ယုၤထီတၢ်ကျဲၣ်ကျိၤယုၤအီၤဒီးသီးပှၤနီၣ်ကတီၤယုၤဖိလၢလီၤတၢ်ကမူၣ်တဖၣ်ကထံၣ်ဝဲလၢအတၢ်လီၤဝဲဘၣ်လၢတၢ်လီၤမနုၤလဲၣ်အမိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခိန်ယာဖီးဆူဂ်ချူတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအံၤတၢ်သမံသမိးအီၤနီၤလဲၣ်.

ကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမ့ၢ်အူအိၣ်အသၢတၢ်တၢ်စူးကါအီၤလၢကဘီယူဖိဖဲဒဲးကထိရံၤယါအပူၤတဖၣ်တၢ်သမံသမိးအီၤလၢဆူဂ်ချူဖီးခိန်ယာတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒီးဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဟဲလၢ **United States Department of Agriculture (USDA)** န့ၣ်လီၤ. ကသံၣ်ခဲခါလၢဂ်အံၤဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဟံပနီၣ်အီၤလၢ **USDA** န့ၣ်လီၤ.

ဖဲအီးစၢ်လီၤယၢ်အပူၤအံၤ.ကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမ့ၢ်အူအိၣ်အသၢတၢ်တၢ်စူးကါအီၤလၢကဘီယူဖိဖဲဒဲးကထိရံၤယါအပူၤတဖၣ်တၢ်သမံသမိးအီၤလၢဆူဂ်ချူဖီးခိန်ယာတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်မုၢ်တၢ်ဘီလၢအိၣ်သ့ၣ်လီၤထူလံးအသး (မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်အပတၢ်အိၣ်တဆဲးတစၢ်လီၤဆီၣ်တၢ်တၢ်မုၢ်တၢ်ဘီလၢအသးထီၣ်သီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ).တၢ်မုၢ်တၢ်ဘီလၢထံကျဲးဒီးဆၢဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးညီဒိန့ၣ်ဒီးကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမ့ၢ်အူအိၣ်အသၢတၢ်တၢ်စူးကါအီၤလၢကဘီယူဖိဖဲဒဲးကထိရံၤယါအပူၤတဖၣ်တၢ်သမံသမိးအီၤလၢဆူဂ်ချူဖီးခိန်ယာတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်မုၢ်တၢ်ဘီလၢအိၣ်သ့ၣ်လီၤထူလံးအသးသမူအိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ဂၢ်အံၤ.ပုၤနီၣ်ကဘီယူဖိဖဲဒဲးကထိရံၤယါအပူၤတဖၣ်တၢ်သမံသမိးအီၤလၢဆူဂ်ချူဖီးခိန်ယာတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်မုၢ်တၢ်ဘီလၢအိၣ်သ့ၣ်လီၤထူလံးအသးအူအိၣ်တၢ်အံၤယံးဒီးထံကျဲးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်လၢကမၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချူအဂီၢ်အိၣ်တမံမံၤစ့ၢ်ခါ.

တၢ်မၤကွၢ်ဟံၤဖျါလၢကသံၣ်ကသီတဖၣ်အံၤဒုးကဲထီၣ်ဖဲးဘၣ်သးကဲတၢ်ဆါတဆဲးတက့ၢ်န့ၣ်လီၤ.ကသံၣ်ကမ့ၢ်လၢအပံၤတခါအံၤကဒုးကဲထီၣ်တၢ်ကသီတမ့ၢ်ဘၣ်တဆဲးတက့ၢ်လၢပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဖီၣ်ဘၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.တုၤတၢ်ကျဲၣ်ကျဲၣ်အီၤခဲတစုတဒုးကဲထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချူအဂီၢ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ကလိၣ်ဖျါစုဖျါ.ဒီးမဲးဒီးဒီးဖျါဘၢနါဒုးဖဲဒိကသံၣ်အံၤအခါန့ၣ်လီၤ.

ယအိၣ်လၢတၢ်လီၤလၢမ့ၢ်အူအိၣ်ညီအလီၢ်-ယထံးဒီးဒိမ့ၢ်အိၣ်တခီယကလိၣ်ပံးတၢ်ဒီးသဒၢတဖၣ်နီၣ်လဲၣ်.

- ထူးတပုၤကွၢ်ထံးလိၣ်သိးကတြီအံၤဘၣ်သီတဖၣ်သုတန့ၣ်လီၤတဂ့ၢ်အဂီၢ်.
- ထီၣ်တၢ်သ့ၣ်လၢအလွဲကွၢ်ထံကျဲးမုၢ်တၢ်မၤလီၤတၢ်အီၤနီၤသိးထံလၢအယူၤလီၤလၢမူခိၣ်ထံအခိၣ်ထံးတတၢ်န့ၣ်သုတန့ၣ်လီၤလၢနထံးဒီးဒိအပူၤတဂ့ၢ်အဂီၢ်တက့ၢ်.တၢ်အံၤကပတုၢ်ကွၢ်ကယံၤထံလၢအယူၤလီၤလၢနဟံၣ်ခိၣ်တဖၣ်(လၢအကပတုၢ်ကွၢ်ကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမ့ၢ်အူအိၣ်တၢ်အဂီၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်)လၢကန့ၣ်လီၤအူနထံးဒီးအပူၤသုတသုအဂီၢ်တက့ၢ်.ကပတုၢ်စုၢ်ကီးမ့ၢ်အူလၢန့ၣ်.ဖျါချိးတၢ်ဘၣ်အံၤဘၣ်သီလၢအဂၤတဖၣ်ဒီးသိးသုတဟဲန့ၣ်လီၤအူနထံးအံၤအပူၤတသုအဂီၢ်လီၤ.

ကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမ့ၢ်အူအိၣ်တၢ်အံၤမ့ၢ်န့ၣ်လီၤဘၣ်ဖုးဆူနထံးဒီးဒိအပူၤတခီ-

- တဘၣ်အိၣ်ထံးအံၤတဂ့ၢ်.ကသံၣ်ကသီအါအီၢ်ဂီၢ်လၢထံကျဲးအံၤကဒုးကဲထီၣ်ထံးအံၤလၢနတဖၣ်ဘၣ်ဒိခိၣ်ကလဲၣ်ဒီးနအိၣ်အီၤကဟံၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.တကြါလၢပုၤကညီဒီးဆၢဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ကအိၣ်အီၢ်အဂီၢ်ဘၣ်(ဆၢဖိကီၢ်ဖိလၢနဘၣ်အီၤမုၢ်တၢ်မုၢ်ပနီၣ်တဖၣ်)
- ထံတဖၣ်အံၤနစူးကါအီၤလၢကလူတၢ်မုၢ်တၢ်ဘီအထံးဒီးကမၤလီၤဟံၣ်ကွၢ်မ့ၢ်အူအဂီၢ်သုဝဲလီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢကမၤကဆီၣ်ထီၣ်က့ၢ်ကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမ့ၢ်အူလၢဟံၣ်ယီတဖၣ်

- ကဘီယူဖိလၢအဖဲလီၤကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမ့ၢ်အူအိၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်မုၢ်တၢ်အသၢတဖၣ်အံၤမ့ၢ်အိၣ်လီၤတံၢ်တၢ်လၢနဟံၣ်မုၢ်တၢ်သီလၢတဖၣ်အပူၤတခီ.စူးကါဆၢပုၤကမ့ၢ်လၢအစၢ်မုၢ်တၢ်မုၢ်တၢ်ဒီးထံးထူးပျီကွၢ်လၢကတၢ်ဖျါအီၤဒီးမၤဘၣ်စုၢ်စုၢ်ကသံၣ်ယုထီၣ်အလီၢ်တဖၣ်အံၤလၢကဆီၣ်ထီၣ်က့ၢ်အမဲးခိၣ်လၢကမၤပျီကွၢ်အီၤတက့ၢ်.ဝဲတဘျီဆဲးဖျါမ့ၢ်ကွၢ်အီၤန့ၣ်ကကိညါဘၣ်ဆၢတဘၣ်မၤလၢတၢ်ကထူးအီၤအလီၢ်လၢကထူးဖျါကွၢ်ကသံၣ်အံၤအဂီၢ်တဂ့ၢ်. စုဖျါဒီးခိၣ်ဖဲးလၢတဘျီတဖၣ်တၢ်ကဘၣ်ဒီးယၢ်အီၤခီဖျါလၢကဘျီအယီလီၤ.

လၢကသ့ၣ်ညါအါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲၣ်တဖၣ်အဂီၢ်

လၢကသ့ၣ်ညါအါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲၣ်ဘၣ်ယးဒီးကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမ့ၢ်အူအိၣ်တၢ်အံၤဒီးနတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချူအဂီၢ်,ဆဲးကျိးခိန်ယာဆူဂ်ချူဖီးခိန်ယာ **Department of Health** လိဝဲမိဖဲ **1300 650 172** တက့ၢ်.

တၢ်ဂ့ၢ်အဂၤဘၣ်ယးဒီးတၢ်စူးကါကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမ့ၢ်အူအိၣ်တၢ်အဂီၢ်အံၤအဂီၢ်,ဆဲးကျိးဘၣ် **Department of Environment, Land, Water and Planning** ဖဲ**136 186** မုၢ်တၢ်မုၢ်တၢ်အပုၤယဲၤဖဲ www.delwp.vic.gov.au လၢကသ့ၣ်ညါအါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ယးဒီးကသံၣ်မၤစၢ်လီၤမ့ၢ်အူအိၣ်တၢ်အဂီၢ်အံၤလၢတၢ်စူးကါအီၤလၢတၢ်အိၣ်သးလီၤဆီအဂီၢ်ဆဲးကျိးဘၣ်ဒဲးကထိရံၤယါပုၤမ့ၢ်အူအိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲၣ်ခိၣ်သ့ၣ်ဖဲ **1800 240 667**တက့ၢ်.